

Administrationen af Thorvaldsens Museum gennem de 100 Aar

Ved Thorvaldsens Død den 24. Marts 1844 var Opførelsen af Museumsbygningen ret fremskreden. Spørgsmaalet om dets fremtidige Administration meldte sig derfor. Herom havde Thorvaldsen i Codicillen af 25. Januar 1843 til sit Testamente af 5. December 1838 bestemt i dens § 7, at »den umiddelbare og udelukkende Bestyrelse af Museet [vil] tilkomme og paaligge meerbemeldte Executorer«, og i § 10, at »Executores testamenti ere for nærværende Tid D.Hrr. Conferentsraad Collin, Justitsraad Thiele, Professorerne Clausen, Schouw og Bissen samt et Medlem af Kjøbenhavns Magistrat. De bemyndiges til at udnævne Eftermænd i de Fratrædendes Sted, hvilken Bemyndigelse skal tilkomme deres eventuelle Eftermænd«¹. Som Magistratens Repræsentant indtraadte først Overpræsident *A. C. Kierulff* og fra 1846 Overpræsident *Michael Lange*.

Denne Ordning var imidlertid ikke tilfredsstillende for Kommunalbestyrelsen, som herved reelt udelukkedes fra Indflydelse paa Museets Anliggender, og der udviklede sig som Følge heraf en langvarig Uoverensstemmelse mellem Museumsbestyrelsen og Kommunalbestyrelsen, som til Tider antog ret skarpe Former, og som først bilagdes efter ca. 70 Aars Forløb. Den foreliggende Redegørelse falder derfor naturligt i to Afsnit, nemlig Tiden før og efter 1916.

FORSPIL

I 1845 krævedes der et yderligere Tilskud til Museets Opførelse fra Kommunalbestyrelsen Side. Det var da ikke saa mærkeligt, at denne benyttede Lejligheden til at søge tilvejebragt en Klaring af Kommunens Stilling over for Bestyrelsen af Museet. Der nedsattes en »combineret Comité«, bestaaende af Medlemmer af Magistraten og Borgerrepræsentationen til at forhandle med Eksekutorerne.² En Forhandling kom ogsaa i Gang, og paa et Møde den 1. Juli 1845 foreslog

Komitéen, at Eksekutorerne skulde forfatte en detailleret Plan for Museets Bestyrelse og Afbenyttelse, at Valget af Museets Inspektør skulde indstilles til Kommunalbestyrelsens Approbation, og at der, forsaavidt der blev Tale om Udredelse af Udgifter fra Kommunens Side, af Eksekutorerne skulde udarbejdes et aarligt Budget, som forelagdes Kommunalbestyrelsen til Vedtagelse.³

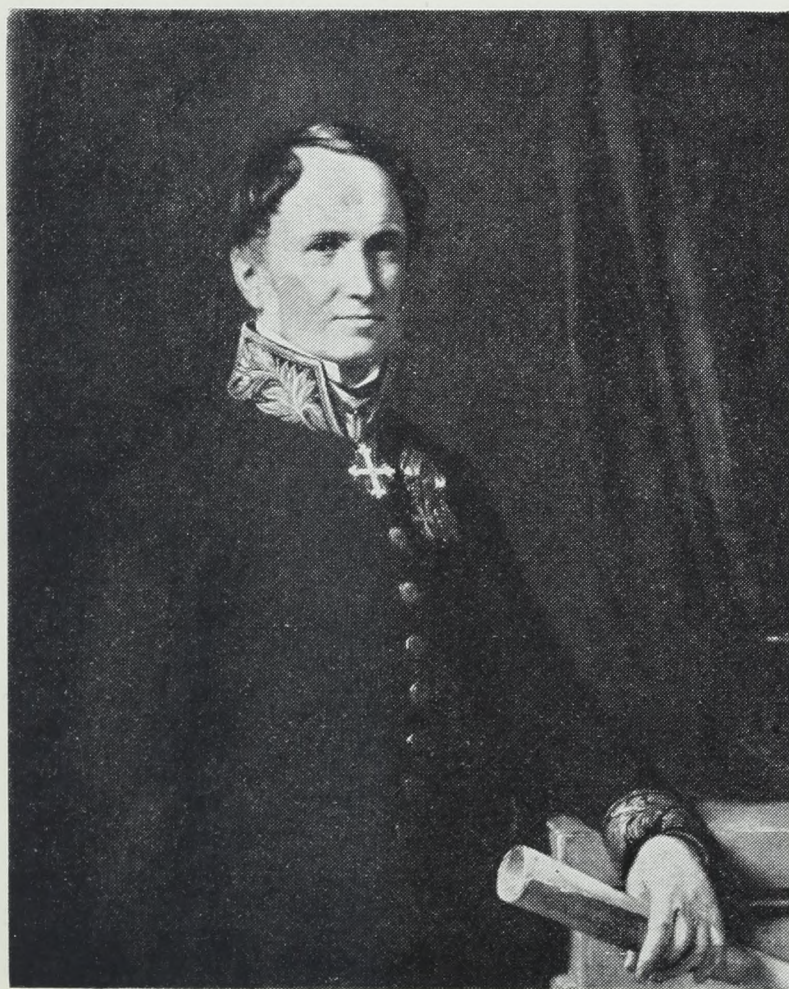
Collin deltog ikke i Mødet, idet han var Modstander af at give Kommunalbestyrelsen nogen yderligere Delagtighed i Bestyrelsen end den, som den havde ved sit Medlem. Ifølge Codicillens § 7 skulde Museet staa under en særskilt Bestyrelse, som for Tiden bestod af Eksekutorerne, der i Fremtiden supplerede sig selv med Undtagelse af det af Magistraten udnævnte Medlem. Enhver Forandring af den af Thorvaldsen fastsatte Bestyrelse, mente han, vilde være et Brud paa dennes Ønske og Vilje.⁴

Der udviklede sig herefter et længere Tovtrækkeri om Sagen, og Borgerrepræsentationen vilde ikke give yderligere Tilskud til Bygningsarbejdet, før der var sikret Kommunalbestyrelsen en større Indflydelse paa Museets Bestyrelse. Eksekutorerne paa deres Side fastholdt, at de alene havde den umiddelbare og udelukkende Bestyrelse af Museet ifølge Testamentet, og kunde ikke gaa med til nogen Foranstaltning, hvorved en Del af Bestyrelsen gik over til andre. Hvis Kommunalbestyrelsen vilde deltage i Udgifterne til Museets Administration, kunde den jo give en bestemt aarlig Sum til Lønning af Museets Embedsmænd og Funktionærer, i hvilket Tilfælde den skulde deltage lige med Museets Bestyrelse i Besættelsen af Posterne.⁵

Overpræsident Kierulff delte ikke de øvrige Eksekutors Opfattelse, men gjorde følgende Synspunkter gældende:

Thorvaldsen havde ved sit Testamente i 1838 skænket Kommunen alle sine Kunstskatte som en urokkelig og uigenkaldelig Gave, hvorved den havde faaet fuld Ejendomsret over samme. Det lod sig ikke tænke, at Thorvaldsen havde villet forandre eller indskrænke denne uden Kommunens Samtykke. Denne Kommunens Ejendomsret var ikke begrænset i Testamentet og involverede Tilladelse til at bestyre Ejendommen, d.v.s. Museet. § 6 i Testamentet afgav ikke Hjemmel for, at Museets Kunstgenstande skulde staa under en særegen Bestyrelse, men bemyndigede kun Eksekutorerne til at vaage over Renternes rigtige Anvendelse. Den umiddelbare og udelukkende Bestyrelse af Museet, der i Codicillens § 7 var overdraget Eksekutorerne, kunde følgelig kun referere sig til Anvendelsen af Renterne af de Kapitaler, der var testamenteret til Museet, nemlig 25.000 Rdl. til Opstilling af Kunstgenstandene og den øvrige Sum til Forøgelse af dem. Derudover havde Bestyrelsen intet at raade over. Forsaa-

Finansdeputeret Jonas Collin. Eksekutor i Thorvaldsens Bo, Museumsbestyrelsens Formand 1845-61. (Maleri 1851 af Constantin Hansen).

J. M. Thiele. Thorvaldsens Biograf, Eksekutor i Thorvaldsens Bo, Museumsbestyrelsens Formand 1861-74. (Maleri af Wilh. Marstrand).

vidt Museets Vedligeholdelse og Afbenyttelse krævede Udgifter, der ikke kunde afholdes af Renterne og maatte udredes af Kommunen, kunde dennes Repræsentanter ikke indrømme Museumsbestyrelsen en ubunden Dispositionsret i saa Henseende. Om ogsaa Kommunen blev fritaget for at bidrage til Administrationsudgifterne, burde den dog ikke opgive at øve i det mindste i en vis Grad sin Ejendomsret til Museet og dets Kunstgenstande.⁶

I de følgende Aar udveksledes forskellige Skrivelser mellem Parterne og afgaves Betænkninger. Kommunalbestyrelsen bevilgede dog den 20. Oktober 1845 de fornødne Midler til Museets Færdiggørelse i Forventning om, at en rimelig Ordning kunde tilvejebringes.⁷

I November 1847 indsendte Eksekutorerne til Magistraten en Plan for Museets Administration.⁸ Den var baseret paa, at alle Administrationsudgifterne skulde udredes af Renterne af Museumsfondene, hvorved Kommunens Krav om Forelæggelse af et Budget bortfaldt. Planen blev af Magistraten tilsendt Borgerrepræsentationen, som i en Betænkning af 29. November 1847 bl. a. udtalte, at det maatte anses for tvivlsomt, om Thorvaldsen havde været berettiget til i Codicillen at henlægge Museets umiddelbare og udelukkende Bestyrelse til en selvvalgt Autoritet, som supplerede sig selv, og at denne Disposition stod i Strid med det ved Gavebrevet stiftede Retsforhold. Den forlangte, at Kommunalbestyrelsen skulde have en større Indflydelse paa Valget af Inspektøren.

Resultatet blev, at Eksekutorerne den 4. Januar 1848 tiltraadte, at Inspektøren skulde vælges af en *kombineret Komité* bestaaende af et lige stort Antal af Eksekutorer og Medlemmer af Kommunalbestyrelsen. Forsædet i Komitéen skulde indtages af Magistratens Medlem, men Eksekutorerne betingede sig dog, at Formanden ikke fik den afgørende Stemme. I Tilfælde af Stemmелighed skulde Lodtrækning afgøre, hvilken af de to Kandidater, der skulde have Fortrinet.⁹

Saaledes fik denne Sag en foreløbig Afslutning, men selve Retsspørgsmaalet blev ikke afgjort. Følgerne af Uklarheden mellem Testamentets og Codicillens Bestemmelser vedblev at bestaa. Magistraten meddelte senere ved en Skrivelse af 27. Maj 1850 Eksekutorerne, at Kommunalbestyrelsen vel ikke for Tiden fandt sig foranlediget til at sætte denne Sag til Afgørelse, men at den betragtede den som et aabent Spørgsmaal, hvis endelige Afgørelse maatte være Fremtiden forbeholdt, »saafremt nogen paatrængende Anledning dertil skulde fremstaae«.¹⁰

Bestyrelsen blev altsaa eneraadende over Museumsfondenes Indtægter til Dækning af de administrative Udgifter,¹¹ og Kommunalbestyrelsen bevilgede paa de aarlige Budgetter de fornødne Beløb til Museumsbygningens Vedlige-

Professor, Dr. phil. J. F. Schouw.
Eksekutor i Thorvaldsens Bo. (Ma-
leri 1836 af C. A. Jensen).

Professor Dr. theol. H. N. Clausen.
Eksekutor i Thorvaldsens Bo, Muse-
umsbestyrelsens Formand 1874-76.
(Maleri 1836 af C. A. Jensen).

holdelse. Kun naar der forelaa Sager, der ikke angik Bygningen alene eller Kunstværkerne alene, men havde en blandet Interesse for Kommunen som Ejer af Museet, skulde de forhandles i den kombinerede Komité paa samme Maade som ved Valget af Inspektør.

Denne Ordning med to Sæt »Bestyrelser« var besynderlig, og nogen Betydning viste den sig praktisk taget ikke at have. Bestyrelsen holdt sig i fornem Tilbagetrukkethed inden for Murene imellem Kunstværkerne og overlod til Kommunalbestyrelsen udenfor at sørge for, at Bygningen ikke faldt sammen. Den kombinerede Komité traadte i Tiden fra 1848 og til 1916 kun fire Gange sammen, heraf tre Gange i Anledning af Inspektørvalg.

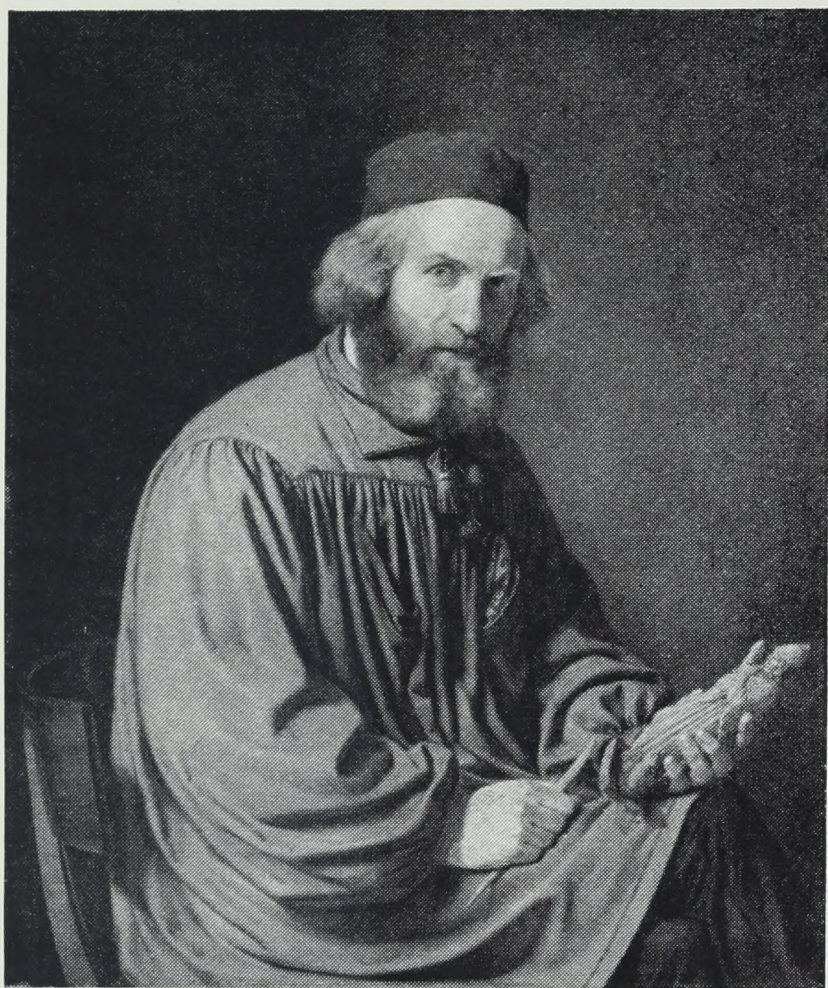
Til Belysning af Forholdet mellem de to »Bestyrelser« skal følgende Episode nævnes.

I 1867 havde Kommunalbestyrelsen valgt Medlemmer til den kombinerede Komité. I Meddelelsen herom til Museumsbestyrelsen af 3. Maj 1867 benyttede Magistraten den Vending, at Professorerne Herholdt og Meldahl samt Borgmester Gammeltoft var valgt til at indtræde som Medlemmer af »Bestyrelsen for Thorvaldsens Museum«.

Dette kunde Museumsbestyrelsen ikke godtage. Hvad var Meningen? Var der her Tale om et nyt Fremstød fra Kommunalbestyrelsens Side? Efter at man havde funderet over Sagen i nogle Maaneder, sendte Museumsbestyrelsen en højtidelig Skrivelse til Magistraten den 5. September 1867, hvori man ikke undlod at ytre, at man opfattede den givne Meddelelse i Overensstemmelse med den i 1850 stedfundne Brevveksling mellem Magistraten og Eksekutorerne i Thorvaldsens Bo, »hvorefter den af Kommunalbestyrelsen valgte combinerede Comité sammentræder med os i alle de Sager, der skjønt de ikke vedkomme enten Kunstværkerne eller Bygningen udelukkende, dog have en blandet Interesse for Kommunen som Ejer af det hele Museum«. Saa var det sagt og Tingene bragt paa deres rette Plads!

Der er nu næppe nogen Grund til at antage, at Kommunalbestyrelsen har villet tilsnige sig en Position, som ikke tilkom den. Forklaringen er vist den simple, at der er foregaaet en Ekspeditionsfejl. Sager vedrørende Thorvaldsens Museum plejede at ekspederes gennem Magistratens 2. Afdeling, men denne Sager – af ukendt Aarsag – blevet ekspederet gennem Magistratens 1. Afdeling,¹³ hvor man formentlig ikke har haft den fornødne Klarhed over de noget udviklede Bestyrelsesforhold.

Den daglige Ledelse af Museets Drift varetoges af Inspektøren. Hertil valgtes i 1848 som den første *Carl Ludvig Müller*, der virkede til sin Død i 1891.

Billedhugger H. V. Bissen. Eksekutor i Thorvaldsens Bo. (Maleri 1844 af Jørgen Roed).

Han gjorde en betydelig Indsats ved at udarbejde en trykt Katalog over alle Kunstsagerne. Hans Efterfølger var *Peter Christian Hauberg*, der fratraadte i 1915. Begge var tillige ansat som Inspektører ved den kgl. Mønt- og Medaillesamling i Nationalmuseet, hvor deres Hovedvirksomhed laa, og de kunde saaledes kun i begrænset Omfang afse Tid og Kræfter for Thorvaldsens Museum. Efter Haubergs Afgang blev *Andreas Røder* en kort Tid konstitueret som Inspektør indtil 31. Marts 1916.

H 30. A
(Hof. Sid

NERVEKRIG

Kommunalbestyrelsen var stadig utilfreds med Forholdet til Museet og vendte tilbage til Sagen, naar Lejlighed gaves. En saadan indtraf i 1877, da Museumsbestyrelsen ikke kunde klare Udgifterne til Museets Drift som hidtil med Renterne af Museumsfondene, men maatte anmode Kommunalbestyrelsen om at dække Underskudet.¹² Denne søgte da at faa de til Administrationen af Museet fornødne Midler optaget paa Kommunens Budget ligesom andre kommunale Indtægter og Udgifter, men dette mente Bestyrelsen ikke at kunne gaa ind paa.

Den henviste til, at Forhandlinger af større Betydning angaaende Museets Forhold efter den i sin Tid trufne Aftale skulde føres i den kombinerede Komité, og den kunde ikke se, at der for Tiden var Grund til at genoptage de ældre Forhandlinger om Museumsbestyrelsens Forhold til Kommunalbestyrelsen. Sagen endte med, at Kommunalbestyrelsen forlangte, at naar der ønskedes Tilskud til Afholdelse af Museets Administrationsudgifter, skulde Bestyrelsens Begæring herom bilægges med det af denne vedtagne Budget. Dette rimelige og beskedne Krav gik Bestyrelsen ind paa.

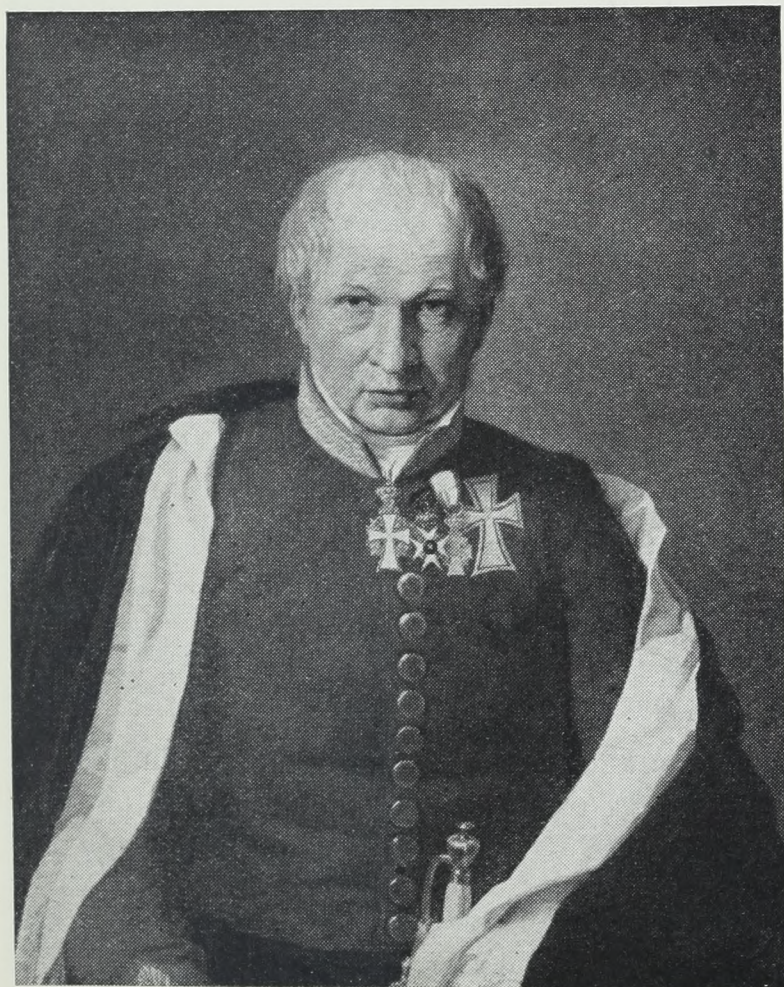
Nogle Aar senere kom Sagen paany frem. I forskellige Betænkninger fra Borgerrepræsentationens Budgetudvalg rørtes der ved Spørgsmaalet. I Betænkningen for 1899 pegede man paa det ejendommelige Forhold, som Kommunen stod i til Museet.¹⁴ Den ejede Museet, maatte beskoste dets Vedligeholdelse og betale eventuelle Underskud, men den var, bortset fra at Magistraten indvalgte et Medlem i Bestyrelsen, uden Indflydelse paa dennes Beslutninger. I Erkendelse heraf havde Borgerrepræsentationen vist Varsomhed med at gøre Henstillinger vedrørende Museet, da den ingen Sikkerhed havde for, at der blev taget Hensyn dertil. Der fremdroges forskellige Forhold, som Udvalget havde fundet Anledning til at udtale sig om, saaledes et Ønske om forbedret Etikettering af Kunstværkerne, saa at de besøgende kunde se, hvad de forestillede, samt Afslaget til en yngre dansk Kunsthistoriker om at benytte Museets Arkiv til Studieformaal.¹⁵

I Betænkningen for det følgende Aar, 1900, beskæftigede Budgetudvalget sig paany med Museets Forhold og fik forelagt en Udtalelse fra Bestyrelsen om de paaklagede Forhold. Udtalelsen sluttede med, at Bestyrelsen erklærede, at den »overfor den Art af Spørgsmaal, ligesom ved alle den underlagte Forhold, selv vil sørge for at gøre, hvad der er det rette«. Skrivelsen var undertegnet *F. Meldahl*, og man gætter næppe forkert, at den ogsaa var konciperet af ham.

Budgetudvalget blev imidlertid ikke Svar skyldig og fremsatte følgende skarpe Udtalelse:

»Bestyrelsens formelle Kompetence til at udtale sig som sket skal ikke her sættes under Debat. Men Bestyrelsen synes at glemme, at den ikke raader over Museet som et Fideikommis, til egen Magtnydelse, men kun saa langt og forsaavidt den paa værdig Maade forvalter den kostbare Arv, der er den anbetroet. Borgerrepræsentationen har paa en Række af Punkter ment at kunne paavise, at Bestyrelsen ikke paa tilbørlig Maade varetager Hensynet til Thorvaldsens Minde, ikke stræber at vedligeholde den levende Forbindelse mellem Museet og Befolkningen, som er nødvendig, for at ikke Museets Indhold skal blive

Overpræsident Michael Lange. Eksekutor i Thorvaldsens Bo fra 1846. (Maleri 1835 af A. Hunæus).

Overpræsident A.C. Kierulff. Eksekutor i Thorvaldsens Bo 1845-46. (Maleri 1835 af Adam Müller).

til en død Skat, viet til Forglemmelse, og man har ikke fremdraget alt, hvad der kunne fortjene Paatale. Borgerrepræsentationen kan derfor ingenlunde berolige sig med, at Bestyrelsen »til enhver Tid vil sørge for at gøre, hvad der er det rette«, men forbeholder sig tvertimod til enhver Tid at vække Offentlighedens Opmærksomhed for de Brøst og Mangler, der kunde paapeges i Ledelsen af Museets Anliggender«. ¹⁶

I Borgerrepræsentationen førtes der, da Sagen kom til Behandling den 18. December 1899, en livlig Debat om den. En af Talerne, *Hother Hage*, mente, at Øjeblikket nu maatte være kommet til at faa afgjort, om Kommunalbestyrelsen var Herre i sit eget Hus eller ikke. Skulde Kommunen ikke være i Stand til at gøre sin Ret gældende, fandt han det nødvendigt at søge at formaa Lovgivningsmagten til at ordne Museets Bestyrelse paa en for de offentlige Interesser mere betryggende Maade. ¹⁷

Efter denne gensidige Noteudveksling indtraadte tilsyneladende en Pause i Striden, men Gløderne ulmede stadigvæk. I 1908 blussede Ilden op paany. Anledningen var Fortolkningen af Testamentscodicillens § 10. En af Bestyrelsens Medlemmer, Professor *Vilh. Bissen*, var fratraadt sin Lærergerning ved Kunstakademiet, og nu mente Magistratens Repræsentant i Bestyrelsen, Raadmand *Hother Hage*, at Professoren burde udtræde af Bestyrelsen, medens Bissen selv mente, at han vedblivende kunde fortsætte som Medlem. *Hage* forelagde paa egen Haand Sagen for Magistraten, der afæskede Justitsministeriet en Udtalelse. Denne gik ud paa, at Sagen laa uden for Ministeriets Omraade, og at det derfor ikke kunde afgive nogen officiel Udtalelse herom, med mindre Bestyrelsens Medlemmer eenstemmigt ønskede det og erklærede sig villige til at rette sig derefter. Det var Bestyrelsen ikke tilbøjelig til. Den meddelte kort og godt Magistraten, at Behandlingen af denne Sag var afsluttet, idet Bestyrelsens Flertal med 4 Stemmer mod 1 havde udtalt sig for en af Raadmand *Hage* og Magistratens Opfattelse modsat Opfattelse af det foreliggende Spørgsmaal. Da Testamentet bestemte, at i Tilfælde af Meningsforskel sker Afgørelsen »ved de fleste Stemmer«, havde Bestyrelsen afgjort Sagen i Overensstemmelse med Flertallets Votering. Man betragtede derfor Sagen som afsluttet og beklagede, at man ikke kunde imødekomme Magistratens Henstilling. Magistraten indhentede herefter et Responsum i Sagen fra Højesteretssagfører *Ch. Shaw*; han ansaa dog Spørgsmaalet for meget tvivlsomt og fraraadede Magistraten at foretage videre i Sagen, hvilket Raad den fulgte. ¹⁸

Ved en Indiskretion blev denne Sag omtalt i Dagspressen. ¹⁹ Dette var medvirkende til, at den skyldige, en Embedsmand under Magistraten, fik sin Afsked.

Højesteretsassessor Fr. Krieger. Museumsbestyrelsens Formand 1876-93. (Maleri 1882 af Carl Bloch).

Arkitekt F. Meldahl. Museumsbestyrelsens Formand 1893-1908. (Maleri 1882 af P. S. Krøyer).

STRATEGISK OPMARCH

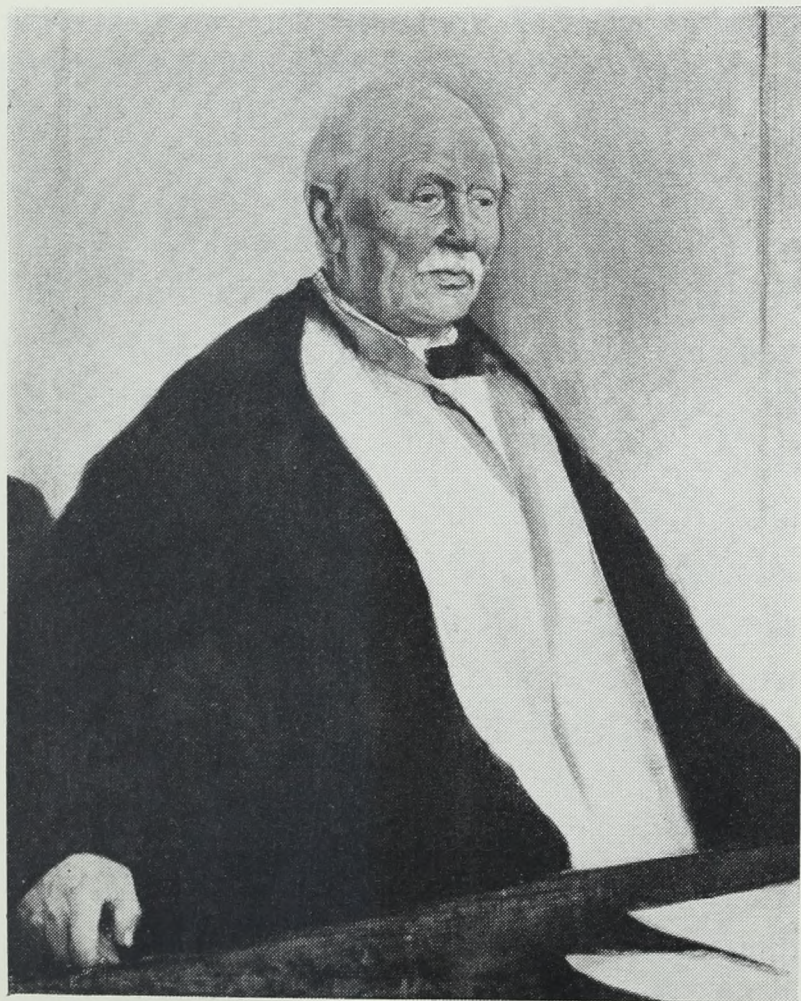
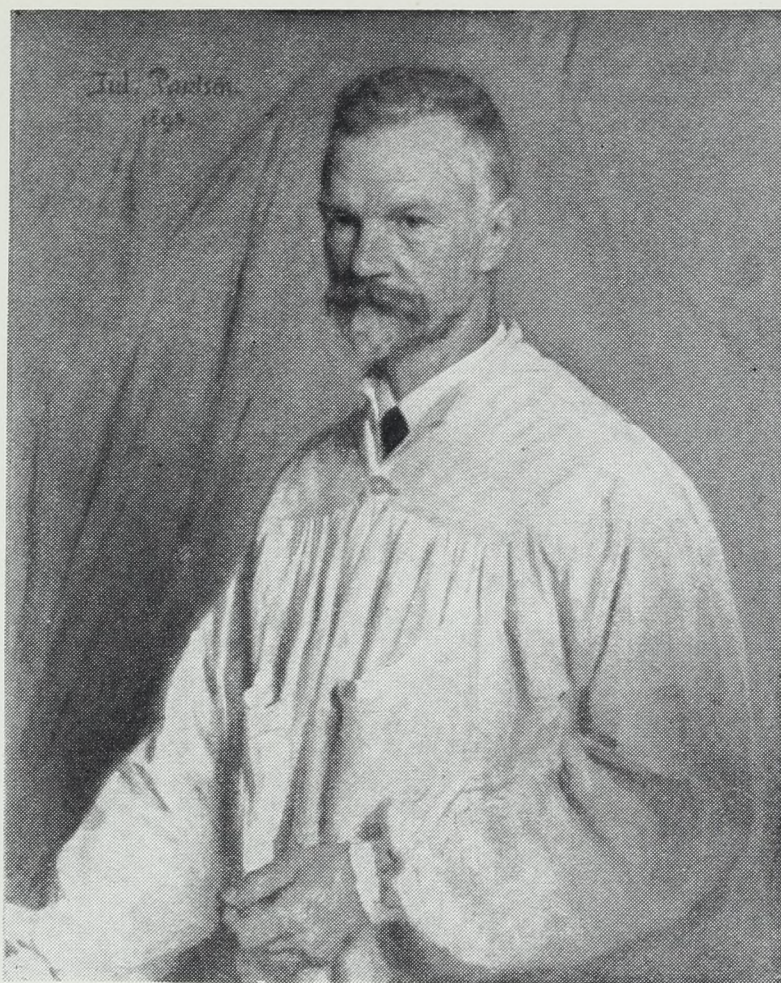
Spørgsmaalet om en Genfremstilling af Dekorationerne paa Museumsbygningens Facader, herunder af Sonnes Frise, havde staaet paa Dagsordenen i mange Aar og bevirket, at der kun ofredes det mest nødtørftige paa Bygningens Vedligeholdelse, saaledes at den efterhaanden fremtraadte i en lidet sømmelig Stand. Inden for de sagkyndiges Kreds mente man nu at have faaet Klarhed over de herhenhørende Problemer, og Magistraten fremsatte da den 4. November 1913 for Borgerrepræsentationen et omfattende Forslag om en Hovedstandsættelse af Museet.²⁰ Sagen henvistes efter en længere Diskussion, hvorunder *Julius Schovelin* gav »det samlede Demokrati« Skylden for Museets Vanrøgt, til Udvalgsbehandling. Drøftelserne i Udvalget kom imidlertid i mindre Grad til at dreje sig om det forelagte Forslag, men langt mere om Forholdene ved Museet, som man mente burde underkastes en alsidig Undersøgelse. De Punkter, som man særlig satte ind paa, var Bestyrelsesforholdene. Det drejede sig dels om Bestyrelsens Selvsupplering, hvilken Valgmaade ikke længere ansaas for tidssvarende, og dels om den Dualisme, hvorefter Bygningen styredes af Kommunen, medens dens Indhold varetoges af Bestyrelsen. Endvidere ønskede man indsat en særlig uddannet, museumskyndig Mand, en Direktør, der kunde afse Museet hele sin Tid.

Udvalget, hvis Formand og Ordfører var *J. Rump*, rettede derfor en Henvendelse til Museumsbestyrelsen og opfordrede den til at deltage i en Fællesdrøftelse af Museets Forhold. Som Grundlag for Forhandlingerne fremsendtes et Forslag til en ændret Sammensætning af Bestyrelsen, af hvis Medlemmer 3 skulde vælges af Borgerrepræsentationen.

Den 8. Januar 1914 holdtes Mødet. Bestyrelsens Formand, Raadmand *Hother Hage*, var villig til at forhandle paa Grundlag af Udvalgets Forslag, medens de fire andre Medlemmer, Professorerne *Carl Aarsleff* og *Joakim Skovgaard*, Arkitekt *Andreas Clemmensen* og Højesteretsassessor *E. Hvidt*, tog Afstand derfra.

Da Resultatet af Forhandlingerne saaledes blev negativt, forespurgte Udvalget i en Skrivelse af 22. Januar 1914 Justitsministeriet, hvad der krævedes for at faa Sagen gennemført. Ministeriets Svar af 13. Februar 1914 gik ud paa, at hvis Museumsbestyrelsen og Kommunalbestyrelsen kunde enes om en Reform, vilde den blive tiltraadt af Ministeriet. Hvorledes dette vilde forholde sig, hvis Enighed ikke opnaaedes, vilde afhænge af Vægten af de Grunde, der maatte blive anført for og imod Ønskeligheden af Forandringen, idet man dog allerede

Billedhugger Vilh. Bissen. Museums-
bestyrelsens Formand 1908-13. (Ma-
leri 1898 af Jul. Paulsen).

Højesteretsassessor J. N. J. Poulsen.
Museumsbestyrelsens Formand 1908
(Maleri ca. 1912 af Ed. Saltoft).

nu fandt Anledning til at bemærke, at Sagens Afgørelse muligvis maatte henvises til Domstolene eller eventuelt til Lovgivningsmagten, hvis Ministeriet maatte mangle Bemyndigelse til at træffe Bestemmelse i Sagen.

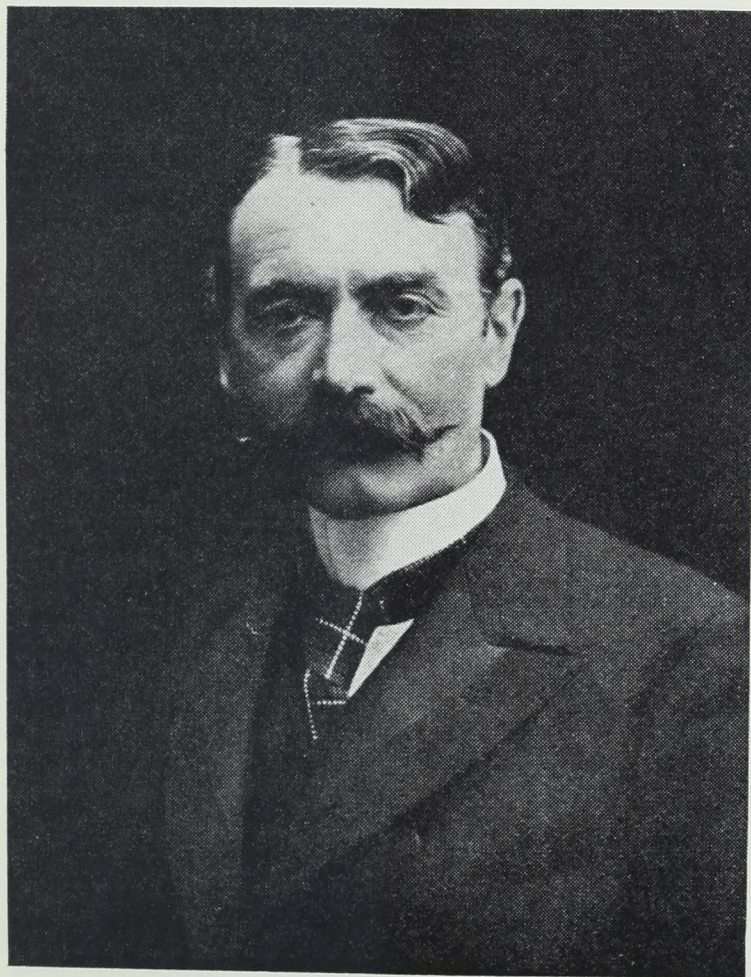
Et nyt Fællesmøde blev afholdt den 5. Marts 1914, men ud over, at Raadmand Hage fremkom med et ændret Forslag til Bestyrelsens Sammensætning, førte Drøftelserne ikke til noget. I Mødet var Hage fremkommet med nogle Udtalelser om, at tidligere Bestyrelser havde begaaet »skæbnesvangre og uoprettelige« Fejl. Heroverfor reagerede Bestyrelsens Flertal ved at undsige Hage Huldskab og Troskab og ikke mere at betragte ham som Museets Tillidsmand over for Udvalget; Flertallet ønskede selv at føre Forhandlingerne fremtidig. I et senere Bestyrelsesmøde den 19. Marts maatte Hage, oplyst om de virkelige Forhold, erkende, at han med sine Udtalelser, der sigtede til den saakaldte »Gipsformesag«²¹, ikke havde været tilstrækkelig orienteret, og at han ikke vilde have udtalt sig saa skarpt, om han havde været det.

Udvalget afgav Betænkning den 16. Marts 1914 og indstillede til Borgerrepræsentationen, at Kommunalbestyrelsen skulde anmode Justitsministeriet om at søge udvirket en Lov, som gjorde det muligt at ændre Museumsbestyrelsens Sammensætning.²² Som Støtte for sin Optræden havde Udvalget henvendt sig til Museumsdirektørerne *Karl Madsen* og *Emil Hannover*, der i en Erklæring af 7. Marts 1914 udtalte, at Museets Ledelse i en lang Aarrække havde ladet særdeles meget tilbage at ønske, og at Museet trængte til en Omorganisation af sine Forhold og til en Leder, hvem et Ansvar kunde paalægges.

Indstillingen fra Udvalget vedtoges af Borgerrepræsentationen i Mødet 23. Marts 1914, og Magistraten skrev samme Dag til Justitsministeriet om at fremme Sagen snarest belejligt. Dagen efter, den 24. Marts, meddelte Justitsministeren Museets Bestyrelse, at Ministeriet agtede at fremsætte Lovforslag om en Forandring af Bestyrelsen af Thorvaldsens Museum den 30. Marts, medmindre der af Bestyrelsen skulde blive fremført saa vægtige Grunde imod den af Kommunalbestyrelsen foreslaaede Forandring, at Ministeriet maatte blive betænkelig ved at fremsætte Forslaget²³. Det var Kniven paa Struben! Man tør sige, at Ministeriet særdeles hurtigt havde tilendebragt sine Overvejelser om, hvorvidt det foreliggende Spørgsmaal skulde henvises til Domstolene eller Lovgivningsmagten.

Ministerens Skrivelse fremtræder formelt set som et Privatbrev fra ham til Bestyrelsen. Den er skrevet paa et almindeligt Folioark og ikke paa det sædvanlige ministerielle Embedspapir, og den er underskrevet af Ministeren, men ikke paraferet; endvidere medfulgte der ikke noget Udkast til Lovforslaget,

Billedhugger C. Aarsleff. Museums-
bestyrelsens Formand 1914-16. (Ma-
leri 1909 af Carl Thomsen).

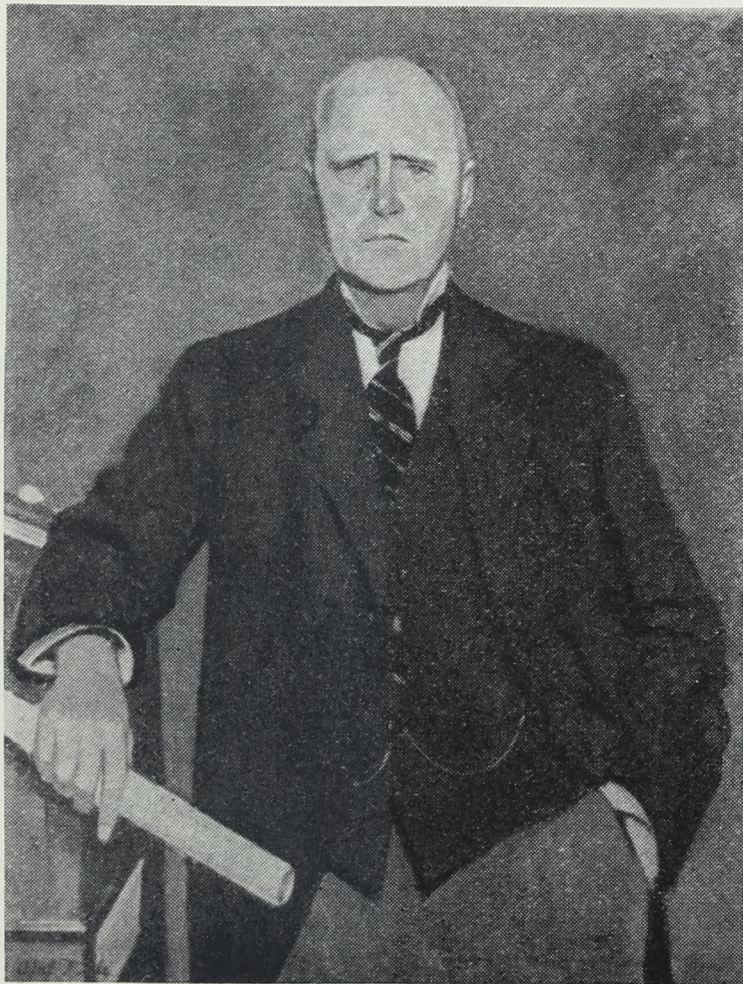
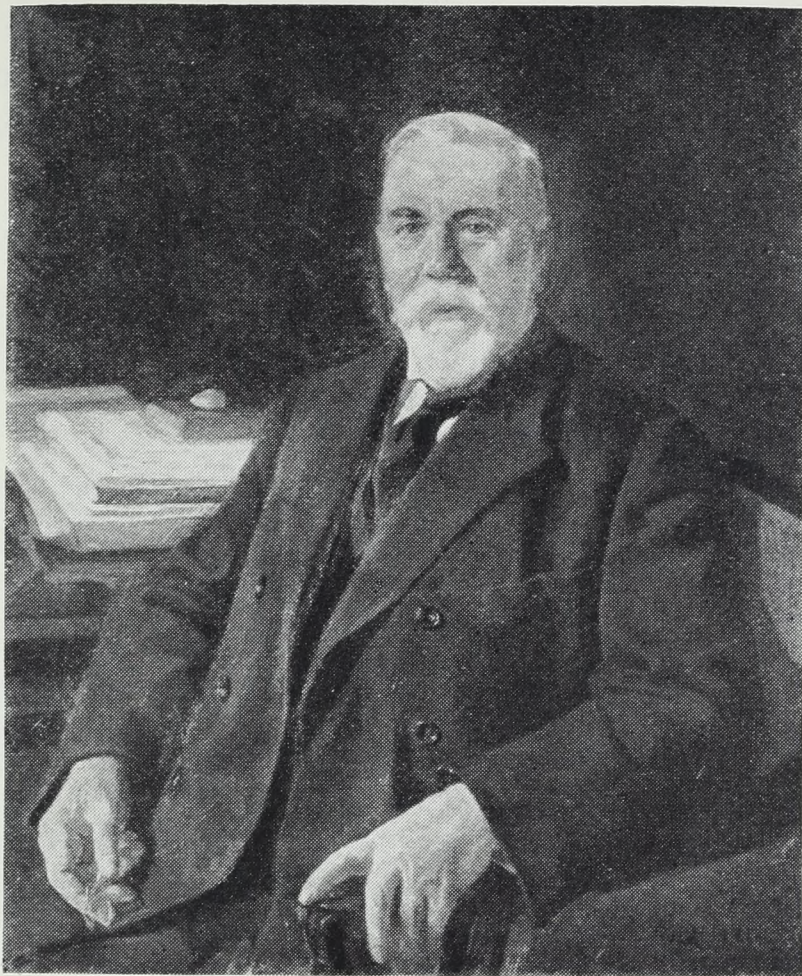
Raadmand, Direktør Hother Hage.
Museumsbestyrelsens Formand 1913-14.
(Efter Fotografi).

hvilket maa synes mærkeligt. Museumsbestyrelsen svarede Ministeriet den 27. Marts i to Skrivelser, den ene fra Formanden, H. Hage, og den anden fra Flertallet, de fire andre Medlemmer, begge i Overensstemmelse med de paa-gældendes tidligere fremførte Synspunkter. Flertallet, der – næppe uberettiget – beklagede sig over det ganske paaafaldende Hastværk, hvormed Sagen skulde gennemføres, fremhævede navnlig, at Striden mellem Kommunalbestyrelsen og Museumsbestyrelsen kun gjaldt eet eneste Spørgsmaal: Skal trods Bestemmelserne i Thorvaldsens Testamenter Medlemmer, valgte af Kommunalbestyrelsen, kunne faa Sæde i Museumsbestyrelsen? Det var Thorvaldsens Vilje, at denne ikke skulde rumme Medlemmer, valgt af Kommunalbestyrelsen, hvilket var forstaaeligt, da den valgtes efter andre Hensyn end dem, der for ham var de afgørende, nemlig de kunstneriske. Men han sikrede samtidig Kommunen den Indflydelse paa Bestyrelsen, som han fandt naturlig, ved at bestemme, at et Medlem af Magistraten altid skulde sidde i Bestyrelsen. Der maatte foreligge ganske særlige tvingende Omstændigheder for at rokke ved den Bestemmelse angaaende Bestyrelsen af Museet, som øjensynlig havde været afgørende for Thorvaldsen. Kommunalbestyrelsen mente aabenbart, at saadanne Omstændigheder forelaa, det gjorde Flertallet af Museumsbestyrelsen ikke. I Slutningen tilføjedes, at de fire Medlemmer, saafremt Lovforslaget blev vedtaget, vilde udtræde af Bestyrelsen, ligesom Joakim Skovgaard vilde føle sig løst fra sit Tilsagn om at føre Tilsyn med Genfremstillingen af Sonnes Frise²⁴.

Den 30. Marts 1914 fremsatte Justitsministeren i Folketinget »Forslag til Lov om Bestyrelsen af Thorvaldsens Museum i København«. Det var ganske kort og gik ud paa, at Justitsministeren bemyndiges til at fastsætte Bestemmelser for Udnævnelsen af Bestyrelsen for Thorvaldsens Museum, efter at saavel Museumsbestyrelsen som Kommunalbestyrelsen forinden havde haft Adgang til at udtale sig om den tilsigtede Ordning.²⁵

To Dage efter, den 1. April 1914, foretoges 1. Behandling af Lovforslaget i Folketinget. Justitsminister *C. Th. Zahle* kunde paa Grund af et Møde i Landstinget ikke være tilstede, saa det blev Indenrigsminister *Ove Rode*, der maatte deltage i Forhandlingen. Den blev ganske kort, og Forslaget henvistes til et Udvalg. Dette aflagde Besøg paa Museet den 20. April, hvor Bestyrelsens nye Formand, Professor *C. Aarsleff*, holdt en længere Tale og imødegik de imod Bestyrelsen rettede Anklager. Talen blev senere i udvidet Form trykt og tilstillet Udvalget. Kort efter besluttede dette at ændre Forslaget og udarbejdede et nyt Udkast til Bestyrelsens Sammensætning – bl. a. skulde af ni Medlemmer to Rigsdagsmænd have Sæde i Bestyrelsen. Dette Forslag blev da den 25. April 1914 af

Overpræsident J. Jensen. Museums-
bestyrelsens Formand 1916-28. (Ma-
leri 1921-22 af Ludvig Find).

Borgmester Peder Hedebo. Museums-
bestyrelsens Formand 1928-38. (Maleri
1929 af Olaf Rude).

Justitsministeriet tilstillet saavel Kommunalbestyrelsen som Museumsbestyrelsen til Udtalelse hver for sig. Ved Rigsdagssamlingens Slutning afgav Udvalget en kort Beretning om sit Arbejde, og det ikke vedtagne Lovforslag bortfaldt hermed.

Naar man samlet ser paa, hvad der foran er berettet om Sagens Gang i Marts-April 1914, tør man maaske sige, at det parlamentariske Maskineri har været særdeles velsmurt, og at Beklagelse over manglende Hurtighed af Sagens Ekspedition ikke kunde rejses.

VENSKABS- OG IKKE-ANGREBSPAGT

Nu skulde man synes, at Sagen maatte være lige ved sin Løsning. Kommunalbestyrelsen havde alle Kortene paa Haanden, idet den havde sikret sig Offentlighedens, Ministeriets og Lovgivningsmagts Velvilje og Støtte og faaet Bestyrelsen manøvreret op i en Krog. Men som det ikke sjældent sker, kan en tilfældig indtrædende Begivenhed pludselig ændre Situationen. Saaledes gik det ogsaa her. *Hage* traadte fra den 1. April 1914 ud af Magistraten, idet hans Funktionstid som Raadmand var udløbet, og han opnaaede ikke Genvalg. Dermed gled han ud ogsaa af Museumsbestyrelsen, og Borgmester *Jens Jensen* valgtes i hans Sted.

Om Bestyrelsen nu har følt sig i Klemme, eller om Borgmester Jensens prøvede Forhandlingsevner, eller, som Julius Schovelin senere antydede, Frygten for at faa Rigsdagsmænd ind i Bestyrelsen, gjorde Udslaget, nok er det, der viste sig i den kommende Tid Muligheder for et Resultat, idet Bestyrelsen nu var bleve villig til at forhandle. Forhandlingerne strakte sig over Resten af Aaret 1914, og der forelaa da Sandsynlighed for, at Parterne kunde enes om et Forslag, hvorefter Bestyrelsen skulde bestaa af 7 Medlemmer: 3 valgt af Akademi-raadet, 1 af Højesteret, 1 af Magistraten og 2 af Borgerrepræsentationen efter Forholdstal, og hvad der var af stor Betydning, alle valgt paa Aaremaal, fire, henholdsvis otte Aar. Bestyrelsen vilde herefter blive en organisk Enhed og skulde selv vælge sin Formand. Endvidere skulde det aarlige Budget forelægges for Kommunalbestyrelsen.

Men nu opstod en ny Vanskelighed, idet Forslaget tillige i sin § 3, 2. Stk. indeholdt Regler om Bestyrelsens Kompetence. Efter disse skulde Sager, der alene vedrørte Museets Kunstsamlinger og hvad dermed stod i Forbindelse, samt Spørgsmaalet om Anvendelsen af Opstillingsfondens Renter afgøres af den Del af Bestyrelsen, der svarede til den gamle Bestyrelse, medens de to af

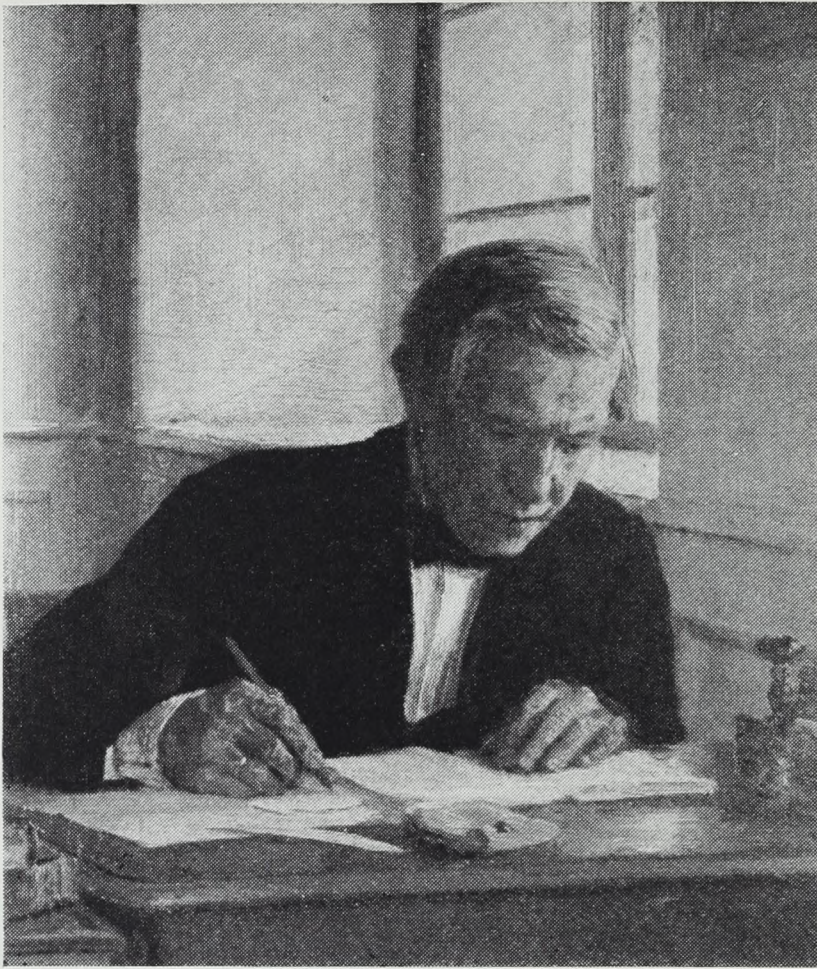
Borgmester Julius Hansen. Museumsbestyrelsens Formand fra 1938.
(Efter Fotografi).

Borgerrepræsentationen valgte Medlemmer her ikke havde nogen Stemmeret. De skulde altsaa sidde i den nye Bestyrelse med mindre Kompetence end deres Kolleger.

Dette Punkt blev efterhaanden Kernen i hele Sagen, en »conditio sine qua non« fra Bestyrelsens Side. Den officielle Motivering var, at man ønskede ikke at fjerne sig mere end nødvendigt fra Thorvaldsens Testamente, idet man lagde megen Vægt paa, at Garantien for, at Thorvaldsens kunstneriske Arv blev overgivet uskadt til Fremtiden, blev saa stor som mulig; uofficielt nærede man Frygt for, at de Medlemmer, som Borgerrepræsentationen i kommende Tider skulde delegere til Bestyrelsen, skulde savne den rette Forstaaelse af disse Spørgsmaals Betydning. Museumsbestyrelsen havde altsaa kapituleret over for Spørgsmaalet om Medlemmer, valgt af Borgerrepræsentationen, men ganske vist samtidig forskanset sig paa det Standpunkt, at Kunsten maatte de ikke befatte sig med.

Efter mange og lange Overvejelser og Anfægtelser besluttede Borgerrepræsentationens Udvalgs Flertal i Betænkning af 6. Marts 1915 at sluge den bitre Pille og indgaa paa Forlig med Bestyrelsen paa det foreliggende Grundlag, d. v. s. acceptere den for Bystyret krænkende Bestemmelse. Motiveringen var

L. Müller. Museets Inspektør 1848-91. (Maleri 1886 af Aug. Jerndorff).

den, at Forslaget trods alt indeholdt Forbedringer: Bestyrelsen af Museet og Museumsbygningen blev ensartet, der ansattes en museumskyndig Direktør, og Museets Budget skulde hvert Aar forelægges for Kommunalbestyrelsen. Man antog ikke, at Bestemmelsen i § 3 om de kommunale Medlemmers mindre Kompetence vilde faa nogen praktisk Betydning – den vilde formentlig aldrig blive brugt. Et Mindretal, *Julius Schovelin*, afgav en omfattende og temperamentsfuld Udtalelse, der fylder 11 af Udvalgets 20 Sider lange Betænkning. Han rettede kraftige Angreb saavel imod Museumsbestyrelsen som imod Flertallets Forslag, som foruden at være en uklog og utidig Handling vilde være den definitive Forkludring af hele den Sag, som Udvalget selv havde rejst, en hensigtsløs Opgivelse af Kommunalbestyrelsens gennem alle Tider hævdede Standpunkt, en Ydmygelse for Borgerrepræsentationen og en beskæmmende Knæsættelse af selve det System, der havde bragt Museet i Vanrøgt og Forfald. Han foreslog Forslaget afvist, og at man i Stedet for opfordrede Ministeriet til atter at fremsætte Lovforslag til en ny Ordning af Museets Bestyrelse. Et andet Mindretal, *Herman Trier*, kunde gaa med til de Tanker, der indeholdtes i Flertallets Forslag, men ønskede forskellige Punkter tydeliggjort og konsekventere gennemført.²⁶

Mario Krohn. Museets Direktør
1916-21. (Efter Fotografi).

I Borgerrepræsentationens Møde den 18. Marts 1915 kom Sagen til Behandling. Det blev et særdeles dramatisk Møde. *J. Rump* havde det lidet taknemlige Hverv at forsvare Udvalgets Forslag, navnlig mod Schovelins Angreb, der fylder 26 Sider i Forhandlingerne, og som var særdeles voldsomt og teatralisk, fyldt med ikke saa lidt forløren Pathos. Hertil kom Spændingsmomentet, idet Udfaldet til det sidste var usikkert.

Efter en meget langvarig Debat vedtog Forsamlingen paa Forslag af *C. Becker* at vise Sagen tilbage til Udvalget med Paalæg om at genoptage Forhandlingerne med Museumsbestyrelsen, blandt andet paa Basis af et Antal af 9 Medlemmer i den nye Bestyrelse. Forhandlingerne blev derefter genoptaget, men førte ikke til andet end, at Bestyrelsen gik ind paa, at Magistratens Medlem skulde vælges af Borgerrepræsentationen. Resultatet maatte siges at være magert.²⁷

Udvalget, hvori *C. Becker* var indtraadt, afgav Betænkning den 25. Oktober 1915. Flertallet indstillede, at Overenskomsten burde tages, som den nu forelaa. Man havde paa væsentlige Punkter opnaaet en god Løsning, selv om der var tilknyttet en Bestemmelse, som ikke fuldt ud kunde være fyldestgørende for Borgerrepræsentationen. Man mente at burde bringe dette Offer for at faa

Th. Oppermann. Museets Direktør 1921-32. (Fotografi).

Sagen gennemført. Mindretallet (Becker og Schovelin) tilraadede at forkaste Overenskomsten og af Hensyn til Forsamlingens Værdighed og hele Prestige at afbryde Forhandlingerne.²⁸

I Borgerrepræsentationens Møde den 11. November 1915 blev Overenskomsten vedtaget af Forsamlingen og af den samlede Magistrat i dennes Møde den 22. November.²⁹ Museumsbestyrelsen tiltraadte ligeledes Overenskomsten i et Møde den 7. December, og begge Parter anmodede derefter Justitsministeriet om at søge udvirket kongelig Konfirmation paa den. Dette skete den 12. Januar 1916, paa hvilken Dato der blev givet »Kongelig Konfirmation paa et af Københavns Kommunalbestyrelse og Bestyrelsen for Thorvaldsens Museum vedtaget Forslag til en ændret Sammensætning af Bestyrelsen for Thorvaldsens Museum«. Det konfirmerede Forslag findes aftrykt som Bilag til nærværende Redegørelse. Konfirmationen blev meddelt Borgerrepræsentationen i Mødet den 3. Februar 1916 og samtidig valgte den tre Medlemmer til Museumsbestyrelsen, nemlig Borgmester J. Jensen, J. Rump og Johan Fischer.³⁰

Som det sidste Led i Nyordningen vedtog Kommunalbestyrelsen i Mødet den 23. Marts 1916 at oprette et Embede som Direktør for Museet.³¹ Til at beklæde dette valgte Museumsbestyrelsen Kunsthistorikeren *Mario Krohn*.

P. Hauberg. Museets Inspektør
1891-1915. (Efter Fotografi).

Kampen var hermed endt, og Kommunalbestyrelsen havde i det store og hele opnaaet, hvad den ønskede. Angrebene paa Museumsbestyrelsen vil en senere Tid vist nok finde skydende en Del over Maalet og forsaavidt uretfærdige, som den daværende Bestyrelse, hvis Loyalitet og Redelighed ingen drog i Tvivl, og som sikkert handlede ud fra en fast Overbevisning om sine Synspunkters Rigtighed, blev gjort til Syndebuk for Fortidens mulige Fejl.

Ved hele denne langvarige Strids Forløb og Udvikling er der een Ting, som man særlig lægger Mærke til, nemlig, at det er Borgerrepræsentationens Mænd, der lige fra Begyndelsen stadig har været de drivende Kræfter. Selv om de mange Gange har løbet Panden imod Muren, har de ikke ladet sig afskrække eller holdt sig tilbage fra at søge gennemført, hvad de ansaa for ret og rimeligt. Denne Sags Løsning er derfor først og fremmest Borgerrepræsentationens Fortjeneste.

★

★

★

I de resterende ca. tredive af de hundrede Aar har Thorvaldsens Museum levet under denne Ordning, men dette Afsnit er for nær ved Nutiden til at kunne vurderes. Kun skal det siges, at Pessimisterne ikke fik Ret. Museets Tilværelse har i disse Aar formet sig ligesom enhver anden af Kommunens Institutioner,

og Forholdet til Kommunalbestyrelsen har været det bedst tænkelige. Den omtvistede Bestemmelse i § 3, 2. Stk. om den mindre Kompetence for de to indenfor Borgerrepræsentationen valgte Medlemmer har aldrig været bragt i Anvendelse. Bestyrelsen har stillet store Krav med Hensyn til Bevillinger til Museet, Kommunalbestyrelsen har redebont og uden Karrighed stillet de fornødne Midler til Raadighed i klar Erkendelse af Museets Betydning som nationalt Kulturmonument, og store Opgaver er blevet løst, saaledes Restaureringen af Museets Indre og Fornyelsen af Gaardens Dekorationer.

Nu i Hundredaaret for Museets Aabning, staar Fornyelsen af Sonnes Frise, saavidt det for nærværende kan ses, foran sin Virkeliggørelse. Maatte det ogsaa lykkes Museets Ledelse at føre denne store Opgave til en heldig Løsning.

AXEL RAVN

BILAG

ÆNDRINGER AF 12. JANUAR 1916 TIL THORVALDSENS MUSEUMS FUNDATS

VI CHRISTIAN DEN TIENDE,

Af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg,

Gøre vitterligt:

Efter derom fremsat Begæring konfirmere og stadfæste Vi herved følgende af Københavns Kommunalbestyrelse og Bestyrelsen for Thorvaldsens Museum vedtagne Forslag til en ændret Sammensætning af Bestyrelsen for Thorvaldsens Museum:

§ 1.

Bestyrelsen for Thorvaldsens Museum bestaar af 7 Medlemmer, der vælges paa følgende Maade:

Kunstakademiet vælger ved sit Akademiraad 3 Medlemmer, hvoraf 2 skal være Medlemmer af Akademiraadet. Københavns Borgerrepræsentanter vælger 3 Medlemmer, 1 efter Indstilling fra Magistraten blandt dennes Medlemmer, 2 efter Forholdstal blandt Borgerrepræsentationens Medlemmer. Højesteret vælger blandt de retskyndige Dommere ved en af de kollegiale Domstole i København 1 Medlem. Bestyrelsen, der er ulønnet, vælger selv sin Formand og Næstformand og fastsætter iøvrigt sin Forretningsorden.

§ 2.

De af Borgerrepræsentationen foretagne Valg gælder for 4 Aar ad Gangen. De øvrige Medlemmer vælges paa 8 Aar, dog saaledes at 2 af de første Gang valgte efter Lodtrækning fratræder efter 4 Aars Forløb. Valgperioden regnes fra 1. April.

Genvalg kan finde Sted.

Valgene foretages inden den 24. Marts og meddeles straks Københavns Magistrat. Det indenfor Magistraten valgte Medlem indkalder derpaa de øvrige Bestyrelsesmedlemmer til et konstituerende Møde, der afholdes inden Udgangen af Marts, og hvor Valg af Formand og Næstformand foregaar.

Ophører et af Medlemmerne at beklæde den Stilling, i Kraft af hvilken han er valgt, ophører han samtidig at være Medlem af Bestyrelsen. I dette Tilfælde saavel som i Tilfælde af indtrædende Vakance foretages nyt Valg efter de i § 1 anførte Regler for den resterende Valgperiode, forsaavidt angaar de ledigblevne Pladser. Valgene meddeles snarest muligt Bestyrelsen.

§ 3.

Under Bestyrelsens Myndighedsomraade henlægges alle Sager vedrørende Museet, dets Bygning og Samlinger, dets Kapitaler, Indtægter og Drift.

Bestyrelsen træffer sine Bestemmelser med almindelig Stemme flerhed. Herfra undtages dog Sager, der alene vedrører Museets Kunstsamlinger, deres Forøgelse, Bevaring, Ordning, og hvad dermed staar i Forbindelse, samt Spørgsmaal om Anvendelsen af den af Thorvaldsen skænkede saakaldte Opstillingsfond (25.000 Rbd. med paaløbne Renter). Disse Sager forhandles i den samlede Bestyrelse, men afgøres ved almindelig Stemme flerhed af de 3 af Akademiraadet valgte Medlemmer i Forbindelse med det indenfor Magistraten valgte Medlem og det af Højesteret valgte Medlem.

§ 4.

Spørgsmaalet om, hvorvidt en Sag henhører til dem, der skal behandles paa den i foregaaende § nævnte særlige Maade, afgøres i Tvivlstilfælde af den samlede Bestyrelse ved almindelig Stemme flerhed.

Ethvert Medlem har Ret til at kræve et saadant Spørgsmaal afgjort af Bestyrelsen.

§ 5.

Ethvert Medlem kan ved Henvendelse til Formanden med Angivelse af, hvad han ønsker forhandlet, forlange Bestyrelsesmøde afholdt inden 14 Dages Forløb.

§ 6.

Til at forestaa Museets daglige Ledelse og Drift ansættes en kunst- og museums-kyndig Direktør.

Han antages og afskediges af Bestyrelsen, som i en Instruks fastsætter Omraadet for hans Virksomhed og de øvrige Vilkaar for hans Ansættelse.

§ 7.

Københavns Kommunalbestyrelse, for hvilken det aarlige Budget forelægges, er, hvor ikke særlige Bestemmelser i anden Retning er truffene (jfr. § 3, 2. Stk.), den øverste Bevillingsmyndighed i Museets Anliggender.

§ 8.

I de ovenanførte Bestemmelser kan ikke foretages nogen Forandring, med mindre 5 af Bestyrelsens Medlemmer stemmer derfor og Forslag derom tiltrædes af Kommunalbestyrelsen.

§ 9. Overgangsbestemmelser.

Det første Valg af Medlemmer til Bestyrelsen for Thorvaldsens Museum i Henhold til ovenanførte Bestemmelser foretages dog inden 24. Januar 1916, og det konstituerende Møde afholdes inden Udgangen af Januar samme Aar. De herved valgte Bestyrelsesmedlemmers Funktionstid udløber henholdsvis 31. Marts 1920 og 31. Marts 1924.

Givet i København, den 12. Januar 1916.

Under vort kongelige Segl

(L. S.)

Efter Kongens Befaling

Zahle

V. Topsøe-Jensen

Konfirmation paa et af Københavns Kommunalbestyrelse og Bestyrelsen for Thorvaldsens Museum vedtaget Forslag til en ændret Sammensætning af Bestyrelsen for Thorvaldsens Museum.

LITTERATUR- OG KILDEHENVISNINGER

Brun og Fenger: Thorvaldsens Musæums Historie, Kbh. 1892.

Inspektør L. Müllers Redegørelse af 25. September 1878: Differentsten mellem Communalbestyrelsen og Executorerne af Thorvaldsens Testamente om Museets Bestyrelse (Museets Arkiv Nr. 865).

Henrik Nicolai Clausen: Optegnelser om mit Levned og min Tids Historie. Kbh. 1877.

Andreas Frederik Kriegers Dagbøger, Kbh. 1920-1943.

Borgerrepræsentationens Forhandlinger (citeret som B. F.).

Museets Arkiv (citeret som M. A.).

NOTER

1. Testamentet og Codicillen findes aftrykt i Samling af Bestemmelser vedrørende Københavns Kommune 1838, S. 571-580.
2. B. F. 1845 S. 36 og 75.
3. Brun og Fenger: S. 111; M. A. Nr. 246.
4. Brun og Fenger: S. 111; M. A. Nr. 245.
5. Brun og Fenger: S. 113; M. A. Nr. 250.
6. Brun og Fenger: S. 113; M. A. Nr. 250 h.
7. B. F. 1845, S. 115.
8. M. A. Nr. 332 b; B. F. 1847-48, S. 141. 2 Secr. 3383/1847.
9. Brun og Fenger: S. 122; M. A. Nr. 341; B. F. 1847-1848, S. 141-145 og 184-186.
10. M. A. Nr. 174; B. F. 1850-51, S. 24-26 og 61. Jfr. A. F. Kriegers Dagbøger VII, S. 44: »- - maa jeg erkjende, at Executorerne have havt en vanskelig Stilling, da det næppe kan miskjendes, at Creditten [sikkert Fejllæsning af Udgifterne for »Codicillen«] af 1843 vanskeligt nok kan forenes med det uigenkaldelige Gavebrev, i Kraft af hvilket Kmb.styrelsen, der havde opfyldt Betingelsen: Tilveiebringelsen af Museumsbygningen, gjorde sin Ret som *Eier* gjældende paa samme Tid, som der stilledes økonomiske Krav til den udover Bygningens Fuldførelse - - -«.
11. Disse Fonds bestod af Grundkapitalen paa ca. 77.577 Rigsdaler og Opstillingsfonden paa 25.000 Rigsdaler.
12. B. F. 1877-78 S. 136-150, 259-271, 1878-79 S. 201-209, S. 675-683 og S. 947-949. Jfr. A. F. Kriegers Dagbøger VI S. 225: »I Bestyrelsesmøde i Thorv. Museum enes vi om at bede Communalbest. om 3000 Kr. Tilskud for 1877 (og Dækning af Underskudet 1876) antydende, at vi ellers nødes til at indføre Betalingsdage (et mindre Onde end Control fra Communalbestyrelsens Side)«. En meget sigende Tilstaaelse!
13. Mag. 1. Afd. J. Nr. 449/1867. M. A. J. Nr. 526.
14. B. F. 1898-99 S. 1554-55.
15. Den paagældende Kunsthistoriker var Emil Hannover, se »Politiken« for 28/9 1898. Jfr. aabent Brev fra Georg Brandes til Bestyrelsen i »Politiken« for 27/9 1898, hvilket Brev forblev ubesvaret, samt i »Tilskueren« for Januar 1920 Georg Brandes: »Thorvaldsen og nogle Kvinder«, S. 93.
16. B. F. 1899-1900. S. 1746-1747 og 1865-1868.
17. B. F. 1899-1900, S. 1870-1872.
18. M. A. J. Nr. 63/1908, Mag. 2. Afd. J. Nr. 633/1908.
19. »Politiken« for 8-9/1 1909.
20. B. F. 1913-14 S. 1343-1401.
21. Omtales i Museumsdirektør Sigurd Schultz, Artikel S. 97-101. II 172
22. B. F. 1913-14 S. 3181-3202, Tillæg S. 699.
23. M. A. J. Nr. 77/1913.
24. M. A. J. Nr. 75-76/1913.
25. Rigsdagstidende 1913-14; Folketingets Forh. Sp. 4365-4404, Tillæg A. Sp. 4258-4290, Tillæg B. Sp. 3105-3106.
26. B. F. 1914-15, S. 2408-2426, Tillæg S. 715.
27. B. F. 1914-15, S. 2426-2500.
28. B. F. 1915-16, S. 1112-1116, Tillæg S. 391.
29. B. F. 1915-16, S. 1116-1137.
30. B. F. 1915-16, S. 1946-1949.
31. B. F. 1915-16, S. 2340-2345.

Museets Ledelse gennem 100 Aar

MEDLEMMER AF THORVALDSENS MUSEUMS BESTYRELSE

1. Finansdeputeret, Gehejmekonferensraad Jonas Collin*	1845–1861
2. Kunstakademiets Sekretær, Direktør for den kgl. Kobberstiksamling, Etatsraad Just Mathias Thiele*	1845–1874
3. Professor ved Universitetet, Dr. theol. & phil. Henrik Nicolai Clausen*	1845–1876
4. Billedhugger, Professor ved Kunstakademiet Herman Vilhelm Bissen	1845–1868
5. Professor ved Universitetet, Etatsraad, Dr. phil. Joakim Frederik Schouw	1845–1852
6. Overpræsident, Gehejmekonferensraad Andreas Christian Kierulff	1845–1846
7. Overpræsident, Konferensraad Michael Lange	1846–1848
8. Borgmester, Konferensraad Daniel Gottwald Reimer Bentley	1848–1858
9. Borgmester, Etatsraad Stephan Linnemann	1858–1862
10. Højesteretsassessor, Gehejmeraad Andreas Frederik Krieger*	1861–1893
11. Raadmand, Ass. pharm., Justitsraad Jørgen Albert Bech	1863–1866
12. Borgmester, Gehejmeetatsraad Johan Frederik Schlegel	1866–1874
13. Kunstmaler, Professor ved Kunstakademiet, Etatsraad Nicolai Wilhelm Marstrand	1868–1873
14. Arkitekt, Professor ved Kunstakademiet, Etatsraad Ferdinand Meldahl*	1873–1908
15. Billedhugger, Professor ved Kunstakademiet, Etatsraad Christian Carl Peters	1874–1888
16. Borgmester, Gehejmeetatsraad, Dr. med. Carl Emil Fenger	1875–1883
17. Professor ved Universitetet Johan Louis Ussing	1876–1905
18. Borgmester, Konferensraad Ludvig Christian Borup	1883–1903
19. Billedhugger, Professor ved Kunstakademiet Johan Carl Heinrich Theobald Stein	1888–1901
20. Højesteretsassessor Christian Rimestad	1893–1895
21. Hof- og Stadsrets-Justitiarius Hermann Reinholt Frederik Fleischer	1895–1896

22. Højesteretsassessor Jonas Nicolai Johannes Poulsen*	1896–1908
23. Billedhugger, Professor ved Kunstakademiet Christian Gottlieb Vilhelm Bissen*	1901–1913
24. Raadmand, Direktør Edvard Philip Hother Hage*	1903–1914
25. Kunstmaler, Professor ved Kunstakademiet Frants Peter Didrik Henningsen	1906–1908
26. Billedhugger, Professor ved Kunstakademiet Carl Vilhelm Oluf Peter Aarsleff*	1908–1918
27. Arkitekt Andreas Lauritz Clemmensen	1908–1924
28. Højesteretsassessor Axel Peter Grüner	1908–1913
29. Kunstmaler, Professor ved Kunstakademiet, Joakim Skovgaard	1913–1931
30. Højesteretsassessor Edvard Theodor Daniel Hvidt	1913–1916
31. Borgmester, fra 1924 Overpræsident Jens Jensen*	1914–1928
32. Retsformand Jørgen Hansen Koch	1916–1927
33. Ingeniør, cand. polyt. Johannes Christian Magnus Rump	1916–1932
34. Overlæge, Professor Johan Frederik Fischer	1916–1920
35. Billedhugger Ludvig Brandstrup	1918–1934
36. Stadsarkitekt Poul Fiedler Holsøe	1920–1921, 1924–1937
37. Arkitekt Johannes Henning Hansen	1921–1945
38. Højesteretsdommer Vilhelm Topsøe-Jensen	1927–1944
39. Borgmester Peder Nielsen Hedebo*	1928–1938
40. Kunstmaler Carl Eiler Sørensen	1931–1937
41. Landstingsmand Carl Frederik Sørensen	1932–1943
42. Billedhugger Svend Rathsack	1934–1940
43. Kunstmaler, Professor ved Kunstakademiet Karl Aksel Jørgensen	1937–1946
44. Arkitekt Charles Jacob Schou	1937–1948
45. Borgmester Julius Hansen*	1938
46. Billedhugger, Professor ved Kunstakademiet Aksel Einar Utzon-Frank	1940
47. Viceskoledirektør Otto Vilhelm Nielsen	1943
48. Højesteretsdommer Poul Henrik Gammeltoft	1944
49. Fru Oda Christensen	1945
50. Kunstmaler Niels William Scharff	1946
51. Arkitekt Povl Erik Raimond Baumann	1948

* Formand for Museets Bestyrelse.

MEDLEMMER

valgte af Kommunalbestyrelsen til at indtræde i *den kombinerede Comité* for sammen med Museets Bestyrelse at vælge Inspektør og behandle Sager af »blandet« Interesse.

Valgt i 1848:

Borgmester, Etatsraad Just Henrik Mundt
Raadmand, Justitsraad Joakim Jacob Driefer
Nationalbankdirektør, Etatsraad Laurits Nicolai Hvidt
Theatermaler, Professor Troels Lund
Nationalbankdirektør, Etatsraad Hans Peter Hansen
(Suppleant for Hvidt, medens denne var Minister)

Valgt i 1867:

Borgmester, Etatsraad Jens Christian Juulsgaard Gammeltoft
Arkitekt, Professor, Etatsraad Johan Daniel Herholdt
Arkitekt, Professor, Etatsraad Ferdinand Meldahl

Valgt i 1891:

Raadmand, Overretssagfører Christian Skeel Wassard
Højesteretsassessor Peter Frederik Koch
Tømrermester Harald Hartvig Kayser

MUSEETS INSPEKTØRER / DIREKTØRER

1. Inspektør Carl Ludvig Müller	5. 6. 1848 – 6. 9. 1891
2. Inspektør Peter Christian Hauberg	1. 12. 1891 – 31. 5. 1915
3. Konst. Inspektør Andreas Røder	1. 6. 1915 – 30. 4. 1916
4. Direktør Mario Krohn	1. 5. 1916 – 28. 2. 1921
5. Konst. Direktør Leo Swane*	1. 1. 1920 – 31. 12. 1920
6. Konst. Direktør, Billedhugger Ludvig Brandstrup*	1. 1. 1921 – 28. 2. 1921
7. Direktør Carl Rudolph Theodor Oppermann	1. 3. 1921 – 31. 10. 1932
8. Direktør Sigurd Schultz	1. 11. 1932

* Konst. under Direktør Mario Krohns Sygdom. Brandstrup var Medlem af Museets Bestyrelse.